

Yhdessä laulaminen palauttaa Julia Harjusen mieleen muistoja rajan takaa Karjalasta.

Laulettaisiinko?

Laitoslaulajan vierailu on lämmin kahden ihmisen kohtaaminen.

Yhdessä laulaminen herättää paljon muistoja ja tunteita.

ULLA SAIKKONEN, teksti
JYRKI LUUKKONEN, kuvat

Kun Anna Kerälä laulaa *Karjalan kunnalla*, 95-vuotias Julia Harjunen alkaa muistella vanhoja aikoja Laatokan Karjalassa. Kansansävelmän sanat eivät ole unohtuneet. Onpa hän opastanut Annaa esittämään sen myös karjalan murteella.

”Kouluiässä menimme isolla joukolla kukkuloille laulamaan. Nuorena lauloin Sortavalan kansanopistossa. Ja

äidin veli oli ortodoksipappi, joka joutui paljon veisaamaan.”

Hämeenlinnalainen Anna on *laitoslaulaja*. Hän kohtaa vanhuksia sävelten siivittämänä palvelutaloissa ja laitoksissa, joskus kotonakin. Nyt hän vierailee yhdeksättä kertaa Julian luona Koivumäen asumispalveluyksikössä Hausjärvellä.

Seuraavaksi heläytetään yhteisvoimin *Saunavihdat*. Se tuo mieleen,

kuinka lapsuudenkodissa Suojärvelä oli tapana kuivatella vastoja orrella talven varalle.

Tula tullallaa on yksi suosikeista ja saa Julian taputtamaan käsillä tahi. *Tuuli hiljaa henkäilee* ja *Kalliolle kukkulalle* vievät keväisiin tunnelmiin, vaikka edellispäivänä taivaalta sateli vielä lumihuutaileita.

”Kauniisti soi äänesi. Huomaa, että olet laulanut paljon”, Anna ihastelee.

”Vissiin sukuvika”, Julia tuumaa ja kertoo laulaneensa useammassakin kuorossa.

Rallattelun lomassa tutustutaan Julian runoihin, jotka hänen tyttärensä on koonnut *Vesihelmiä*-kirjaksi. Tällä kertaa luettavaksi osuu *Maaliskuu*: ”Maassa on vielä kylmät kinokset, lumen alla maa jäänytynyt makaa. Vielä laula ei kesän lintuset, taivas lisää lunta vain jakaa...”

”Runoja on tullut värkättyä, se piti nuorena pois pahanteosta!”, Julia toteaa huumorimielellä.

Sitten vuoron saavat vuodenaikaan sopivat kukkavärssyt. Ensin lauletaan tummasilmäisestä orvokista. Seuraavaksi lauluksi Anna on poiminut *Yksi ruusu on kasvanut laaksossa*, sillä Julia on Ruusun päivänä syntynyt.

Kultainen nuoruus ja *Karjalaisten laulu* palauttavat mieleen muistoja rajan taakse jääneen kotitalan lehmistä ja hevosista, korpimaisemissa taitetuista koulumatkoista ja evakkoudesta.

”Laulut herättävät iloa, naurua ja onnen hetkiä, mutta myös surua ja kaipuuta”, Anna kertoo. ”Yleensä rakennan kohtaamisen jonkin teeman ympärille. Nyt valitsin aiheeksi kevään tulon.”

Vanhusta kuunnellen

Laitoslaulajat-yhdistys sai alkunsa sastamalalaisessa Romulan Taiteellisessa Teatterissa, kun laulaja **Piritta Ruutikainen** sai Pirkanmaan taide-toimikunnan apurahan vanhusten hyvinvointia edistävälle hankkeelleen.

Piritta Ruutikainen oli kiertänyt laulamassa paikallisissa hoivakodeissa ja huomannut kahdenkeskisen kohtaamisen merkityksen. Ruutikai-

nen kuunteli vanhuksen toiveita, lauloi hänelle ja hänen kanssaan. Muistojen nostattamista tunteista keskusteltiin, jos vanhus sitä halusi.

Vuonna 2012 perustetussa yhdistyksessä on tällä hetkellä parisenkymmentä laitoslaulajaa. Heillä kaikilla on joko musiikkialan koulutus tai he ovat harrastaneet laulamista pitkään. Yhdistys toimii pääkaupunkiseudulla, Hämeenlinnassa, Nurmijärvellä, Oulussa, Mikkelissä, Pirkanmaalla ja Somerolla.

Anna Kerälä lähti mukaan yhdessä ystävänsä kanssa syksyllä 2017 nähtyään lehdessä hakuilmoituksen.

”Olen ammatiltani lastentarhanopettaja, mutta vanhat ihmiset ovat aina kiehtoneet minua. Yhteinen laulutuokio on ihana tapa piristää vanhuksen arkea ja parantaa hänen elämänlaatuaan. Ja totta kai saan kohtamisista energiaa ja iloa itsekin.”

Anna kertoo kasvaneensa musisoivan suvun keskellä.

”Jouluisin pidämme soittajaiset useamman sukupolven voimalla. Lisäksi opiskelen yksinlaulua. Kuoroissa olen laulanut lapsesta saakka.”

Ennen keikkojen aloittamista Anna osallistui yhdistyksen koulutukseen, jossa uusia jäseniä valmennetaan kohtaamaan vanhuksia ja muistisairaita.

Tuttu musiikki herättää

Laitoslaulajien puheenjohtajana vuoden päivät toiminut helsinkiläinen **Siru Kivi** kuuli yhdistyksestä viisi vuotta sitten siskoltaan ja halusi heti mukaan. Tällä hetkellä hän opiskelee sosisonomiksi ja työskentelee lastentarhanopettajana. Koulutuksen hän kävi äitiyslomallaan.

”Laulaminen on minulle rakas harrastus. Olen opiskellut klassista laulua ja laulanut muun muassa Savonlinnan oopperajuhlakuorossa.”

Sirun mukaan laulutuokioon mennään aina tunnustelevalla asenteella – millaista kohtaamista vanhus tarvitsee juuri tänään.

”Toisinaan jutellaan enemmän, joskus keskitytään säveliin.”

Tuttu musiikki avaa tunteet ja tuo tähän hetkeen, vaikka dementia oli-

”TOISINAAN JUTELLAAN ENEMMÄN, JOSKUS KESKITYTÄÄN SÄVELIIN.”

si sekoittanut sanat ja muistot. Kaikki vanukset eivät kykene enää puhumaan, mutta sävelten rytmi saa heidät liikkumaan ja hyräilemään. Laulun sanatkin saattavat nousta kirkkaana mieleen.

”Eräs vanhus oli hyvin muistamaton eikä juuri puhunut. Syntymäpäivän kunniaksi lauletti onnittelulaulu aiheutti kuitenkin yllätyksen. Vanhus heräsi kertomaan hienolla tavalla joistakin elämänsä vaiheista, kunnes vaikei jälleen. Joskus näkee, kun kuulijalla on kyynel silmäkulmassa. Silloin liikuttuu itsekin.”

Omaiset voivat ostaa vanhukselle viiden kerran laulupaketin. Myös muutamat paikalliset yritykset ovat sponsoroineet kolmen vartin mittaisia laulukertoja hoivakoteihin.

laitoslaulajat.fi

Laulujen lomassa tutustutaan Julian runoihin, jotka hänen tyttärensä on koonnut kirjaksi.